

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет/інститут філології

Кафедра світової літератури і порівняльного літературознавства

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Слов'янський фольклор

Освітня програма Польська мова і література
Другий (магістерський) рівень

Спеціальність 035 Філологія
035.033 Слов'янські мови та літератури
(переклад включно), перша – польська

Галузь знань 03 Гуманітарні науки

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “1” вересня 2022 р.

м. Івано-Франківськ – 2022

ЗМІСТ

- Загальна інформація
- Анотація до курсу
- Мета та цілі курсу
- Результати навчання (компетентності)
- Організація навчання курсу
- Система оцінювання курсу
- Політика курсу
- Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Слов'янський фольклор
Викладач (-і)	к.ф.н., доц. Тереховська Олена Володимирівна
Контактний телефон викладача	(0342)59-61-44
E-mail викладача	olena.terekhovska@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очна
Обсяг дисципліни	Кредити ЄКТС – 3 (90 год.)
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua/
Консультації	Обговорення індивідуально вибраних студентом питань з тематики лекційного курсу та самостійної роботи. Консультації проводяться щосереди з 15.05 по 16.25. Можливі консультації у день проведення лекцій чи практичних занять, а також через онлайн ресурси за попередньою домовленістю.
2. Анотація до курсу	
слов'янський фольклор входить до блоку дисциплін вільного вибору студента. Цей курс покликаний формувати народнопоетичний світогляд філолога і передбачає вивчення слов'янської міфології як первісного етапу побутування і розвитку фольклору, жанрів усної народної творчості слов'ян в аспекті їх еволюції і генетичного зв'язку, вивчення народного побуту, звичаїв і традицій через жанрове розмаїття творів слов'янського фольклору в їх історичному розвитку. У слов'янській народній поезії відобразилися і важливі історичні події, і, зрозуміло, народне ставлення до них, тому, окрім пізнавального, слов'янський фольклор має неабияке виховне і естетичне значення.	
3. Мета та завдання курсу	
простежити поетапне становлення духовного середовища слов'янських народів; з'ясувати роль усної народної творчості у формуванні ментальних і світоглядних засад слов'ян; дослідити витоки формування слов'янського фольклору, з'ясувати суспільно-історичні події, що знайшли відбиток у творах слов'янського фольклору, проаналізувати особливості фольклорних жанрів різних слов'янських народів на певних історичних етапах розвитку, показати взаємозв'язок слов'янського фольклору із літературою.	
4. Результати навчання (компетентності)	
Знати: тематичний і жанровий склад слов'янського фольклору, ідейні і художньо-поетичні особливості жанрів фольклору слов'ян, давню слов'янську міфологію як його невід'ємну складову, напрями та школи фольклористики; взаємозв'язок з літературою, а також вплив окремих фольклорних жанрів на формування літературних, місце і значення фольклору в мистецтві художньо-поетичного слова. Вміти: визначати жанри фольклорних творів за певними стійкими ознаками, порівнювати жанри, простежувати еволюцію і встановлювати зв'язок між різними жанрами та їх різновидами, аналізувати фольклорні твори з точки зору різних шкіл фольклористики, визначати і розшифровувати знакову і вербальну символіку, визначати шляхи і прийоми застосування здобутих теоретичних знань у своїй професійній діяльності.	
5. Організація навчання курсу	
Обсяг курсу	
Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	20
семінарські заняття / <u>практичні</u> / лабораторні	10
самостійна робота	60

Ознаки курсу					
Семестр		Спеціальність		Курс	Нормативний / вибірковий
I		035 Філологія 035.033 Слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша – польська		перший	Вибірковий
Тематика курсу					
Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
Тема 1. Визначення фольклору. Слов'ян- ський фольклор. Жанровий склад слов'ян- ського фольклору.	Лекція / дискусія	7, 11, 14, 20.	2		Протягом семестру
Тема 2. Фольклор і фольклорис- тика. Школи і напрями слов'янської фольклорис- тики, її мета і завдання.	Лекція / дискусія	7, 11, 14, 20, 27, 34.	2		Протягом семестру
Тема 3. Обряд і обрядова поезія. Календарна обрядова поезія: зимовий, весняний, літній та осінній цикли у розмаїтті	Лекція / дискусія	1, 3, 18, 20, 21, 23.	2		Протягом семестру

жанрів слов'янського фольклору.					
Тема 1. Сімейно-побутова обрядова поезія. Родильний обряд та його поезія. Весільний обряд та його поезія. Поховальний обряд і голосіння.	Практичне заняття / дискусія	2, 4, 9, 11, 12, 13, 15, 17, 20, 29, 33, 35.	2	10	Протягом семестру
Тема 4. Прозові жанри слов'янського фольклору. Перекази та легенди.	Лекція / дискусія	5, 6, 7, 10, 14, 20.	2		Протягом семестру
Тема 6. Казки слов'янських народів. Проблема класифікації казок. Походження казок. Поетика казок. Казки про тварин.	Лекція / дискусія	10, 16, 20, 22, 28.	2		Протягом семестру
Тема 2. Чарівні казки. Фантастика у чарівних казках. Сюжетний склад чарівних	Практичне заняття / дискусія	10, 16, 20, 22, 28.	2	10	Протягом семестру

казок слов'янських народів. Соціально- побутові казки.					
Тема 7. Прислів'я слов'ян. Ідейно- тематичний склад. Поетика. Порівняльна характери- стика. Морально- виховне та художньо- естетичне значення.	Лекція / дис- кусія	5, 6, 8, 11, 20.	2		Протягом семестру
Тема 8. Віршовані епічні жанри. Героїчний епос (билини, юнацькі пісні)	Лекція / дис- кусія	5, 6, 7, 10, 14, 20, 22, 24, 33, 34.	2		Протягом семестру
Тема 3. Віршовані епічні жанри. Гайдуцькі пісні. Думи. Історичні пісні. Балади.	Практичне заняття /дис- кусія	4, 5, 6, 7, 10, 14, 20, 22, 24, 29, 33, 34.	2	10	Протягом семестру
Тема 9. Ліричні жанри. Пісні соціального змісту. Побутові пісні. Малі ліричні	Лекція / дис- кусія	5, 6, 7, 10, 14, 20, 22, 24, 29, 33, 34.	2		Протягом семестру

жанри.					
Тема 10. Народний театр і драма. Ідейно-тематичний склад. Соціальний конфлікт у народній драмі. Історико-патріотична тематика у народній драмі.	Лекція / дис-кусія	5, 6, 19, 20.	2		Протягом семестру
Тема 4. Визначення народного театру. Ряження. Ігри. Вертеп. Засоби сценічного узагальнення образів у народному театрі. Особливості мови персонажів народної драми.	Практичне заняття/дис-кусія	5, 6, 19, 20.	2	10	Протягом семестру
Тема 5. Загально-фольклорні явища в слов'янській усній народній поетичній творчості. Значення	Практичне заняття/дис-кусія	20, 25, 26, 27, 34.	2	10	Протягом семестру

фольклору слов'ян. Фольклор і література.					
6. Система оцінювання курсу					
Загальна система оцінювання курсу		100 балів			
Вимоги до письмової роботи		Концептуально конкретне й емпірично верифіковане висвітлення питань			
Практичні заняття		Оцінюються по п'ятибальній системі			
Умови допуску до підсумкового контролю		Виконання усіх запланованих програмою дисципліни форм навчальної роботи, які підлягають контрольному оцінюванню. Мінімальна кількість балів для допуску до екзамену – 25 балів			
7. Політика курсу					
Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. У випадку таких подій – реагування відповідно до Положення 1 і Положення 2					
8. Рекомендована література					
1. Агапкина, Т. А. Деревья в традиционной культуре славян: проблема системного описания / Т. А. Агапкина // Этнографическое обозрение. 2012. № 6. С. 29-43.					
2. Агапкина, Т. А. Пасхальные яйца в обрядности и фольклоре славян / Т. А. Агапкина, О. В. Белова // Славяноведение. 2011. № 6. С. 43-52.					
3. Агапкина, Т. А. Мифопоэтические основы славянского народного календаря. Весенне-летний цикл [Текст]. / Татьяна Алексеевна. Агапкина. М. : "Индрик", 2002. 816 с. (Традиционная духовная культура славян.Современные исследования.).					
4. Айдачич, Д. Віли в народних баладах балканських слов'ян : [сербський фольклор у загальнослов'янському контексті] / Д. Айдачич // Народна творчість та етнографія. 2012. № 2. С. 11-16.					
5. Белова, О. Легенды пограничья: проблемы описания и каталогизации: [фольклорные легенды в славян] / О. Белова // Славяноведение. 2008. № 6. С.14-18.					
6. Белова, О. В. Международная конференция "Народная проза в Словакии в контексте истории славистики", Братислава, 8-9 октября 2014 г. / О. В. Белова, М. М. Валенцова // Славяноведение. 2015. № 3 Ел. С. 117-121. Електронна бібліотека					
7. Бошкович-Стуллі, М. "Високе" і "низьке" у творчості народній і писемній : [хорватський фольклор] / М. Бошкович-Стуллі // Народна творчість та етнографія. 2011. № 5. С. 70-78.					
8. Величковський, Б. Про деякі македонські й балканські прислів'я та приказки / Б. Величковський // Народна творчість та етнографія. 2009. № 3. С.26-31.					
9. Виноградова, Л. Н. Семейные ценности традиционной культуры: аксиологический аспект изучения славянских проклятий / Л. Н. Виноградова					

// Славяноведение. 2012. № 6. С. 29-34.

10. Герої казок, міфів, билин, персонажі фольклору; чарівні речі та місця
// Слов'янський світ [Текст]: ілюстрований словник-довідник міфологічних уявлень, вірувань, обрядів, легенд та їхніх відлунь у фольклорі і пізніших звичаях українців, братів-слов'ян та інш. народ. / Упорядник О.А.Кононенко. К., 2008. С.616-645.
11. Єрушевич, Г. Мудрість східних слов'ян / Г.Єрушевич, Я.Мельник
// Мудрість східних слов'ян: досвід логіко-пареміологічного збірника. (Навчально-метод. посіб.) / Г.Єрушевич, Я.Мельник. Ів.-Франківськ, 2002. С.5-60.
12. Гароня-Радованац, С. Мотив змій-нареченого в сербській усній поезії
/ С. Гароня-Радованац // Народна творчість та етнографія. 2012. № 2. С. 50-54.
13. Жукова, Н. Семейно-бытовые песни русских и белорусов / Н. Жукова
// Русская Речь. 2008. № 2. С.109-113.
14. Казакова, І. Фальклор Хоцімшчыны: захаванне і працяг традицій : [білоруський фольклор] / І. Казакова // Етнокультура порубіжжя: локально-територіальні особливості. Одеські етнографічні читання [Текст]: зб. наук. пр. / наук.ред. Кушнір В.Г. Одеса. 2014. С. 152-160.
15. Каранович, З. Братсько-сестринський інцест: між ієрогамією та гріхом кровозміщення (на прикладі пісень про намір царя Стефана одружитися із сестрою) : [сербський фольклор] / З. Каранович // Народна творчість та етнографія. – 2012. – № 2. – С. 35-40.
16. Карпенко, С. Проблематика досліджень української народної казки у вимірі слов'янських культур / С. Карпенко // Міфологія і фольклор. 2013. № 2-3. С. 61-69.
17. Климчук, Ф. Традиційне весілля села Симоновичі / Ф. Климчук // Вісник Львівського університету. Серія філологічна. Львів, 1999. № 27 : Українська фольклористика. С. 185-274.
18. Коваль-Фучило, І. Ринцівки – українське Великодне колядування (у контексті польського "дингуса-шмігуса" і білоруських волочобних пісень)
/ І. Коваль-Фучило // Календарна обрядовість у життєдіяльності етносу [Текст]: збірка наукових праць. Матеріали міжнародної наукової конференції "Одеські етнографічні читання". Одеса, 2011. С. 151-160.
19. Ковальчук, Н. А. Дослідження Арсенієм Авдєєвим народної драми в слов'янському контексті : [театрознавець та етнограф] / Н. А. Ковальчук
// Науковий вісник ВНУ імені Л.Українки [Текст]: журнал. Луцьк, 2011. № 10 : Історичні науки. – С. 131-136.
20. Кравцов Н.И. Славянский фольклор /Н.И.Кравцов. М.: Изд-во Московского ун-та. 1976. 262 с.
21. Лозиця, І. Назустріч іншій міфології. Витвір темряви: доньки та внуки Йокасти : [хорватська міфологія] / І. Лозиця // Народна творчість та етнографія. 2011. № 5. С. 6-15.
22. Лома, А. Святогор та Марко Святогорець : [про сербську та південнослов'янську народну поезію] / А. Лома // Народна творчість та етнографія. 2012. № 2. С. 22-29.
23. Микитенко, О. Поминальне оплакування в контексті календарної обрядовості

- (на матеріалі балканослов'янської фольклорної традиції) / О. Микитенко // Календарна обрядовість у життєдіяльності етносу [Текст]: збірка наукових праць. Матеріали міжнародної наукової конференції "Одеські етнографічні читання". Одеса. 2011. С. 236-246.
24. Милошевич-Джорджевич, Н. Поняття історичної балади та епічна народна пісня "Дівчина Косовка" : [сербський фольклор] / Н. Милошевич-Джорджевич // Народна творчість та етнографія. 2012. № 2. С. 84-88.
25. Неврлий, М. П.Й.Шафарик і Україна (до 200 - ої річниці від його народження) : (словацька література) / М. Неврлий // Минуле й сучасне [Текст]: збірник слов'янознавчих праць / М.Я.Неврлий ; передм. І.Дзюби. К. 2009. С. 535 - 540.
26. Пащенко, Є. Фольклор, література, політика: хорватсько-українські аналогії / Є. Пащенко // Народна творчість та етнографія. 2011. № 5. С. 57-66.
27. Раденкович, Л. Некоторые актуальные вопросы славянской фольклористики сегодня / Л. Раденкович // Слов'янські обрії [Текст]: збірник наукових праць / НАН України, Український комітет славистів, Нац. бібліотека України ім. В.І.Вернадського. – К., 2012. – Вип. 4. – С. 185-190.
28. Радулович, Н. Кодекс "іншого світу" і проблема неморального героя в казках : [сербський фольклор] / Н. Радулович // Народна творчість та етнографія. 2012. № 2. С. 101-105.
29. Рутковська, О. Слов'янські співи, зібрані під сільською стріхою : [про рукописну збірку з 1019 пісень, зібраних на теренах України, Білорусі, Росії та Польщі етнографом Зоріаном Доленгою-Ходаковським] / О. Рутковська // Волинь моя. [Текст] : журнал Міжнародного громадського об'єднання "Волинське братство" / гол. ред. М.Сорока. К., 2005. Вип.5. С. 145-150.
30. Сикимич, Б. Традиційна загадка і варіанти її відгадок : [сербський фольклор] / Б. Сикимич // Народна творчість та етнографія. 2012. № 2. С. 30-34.
31. Сирко, І. Етнолінгвістичні параметри символу "вода" (в українських і польських народних баладах) / І. Сирко // Лінгвостилістика: об'єкт – стиль, мета – оцінка [Текст]: зб.наукових праць, присвячений 70-річчю від дня народження С.Я.Єрмоленко. К., 2007. С. 452-457.
32. Шадріна, Т. С. "Красная девица в зеркало глядится". Народные представления о внешности и поведении девушки, содержащиеся в русских загадках / Т. С. Шадріна // Русская Школа. 2015. № 1. С. 38-41.
33. Шумада, Н. Новий ракурс дослідження слов'янського пісенного фольклору / Н. Шумада // Народна творчість та етнографія. 2006. № 2. С.79-88.
34. Юзвенко, В. Українсько-польські фольклорні взаємини: концепція Івана Франка / В. Юзвенко // Етнос і культура [Текст]: часопис Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника: Збірник науково-теоретичних статей. Гуманітарні науки. Ів.-Франківськ. 2006. № 2-3. С.24-26.
35. Ясинская, М. В. "Света белого не видит" (тема глаз и зрения в формулах южнославянских проклятий) / М. В. Ясинская // Славяноведение. 2013. № 2. С. 79-89.